

ZIJ DEDEN HET NET ALS 100.000 ANDERE BELGEN,

Al zeker honderdduizend Belgen lieten hun DNA testen via commerciële (Amerikaanse) bedrijven als MyHeritage, Ancestry of 23andMe. Ze zijn een makkelijke, snelle en goedkope manier om in het verleden te duiken, maar wat hun handleiding niet vertelt: ze kunnen je hele leven op z'n kop zetten. Joyce, Odette en Regina deden er één — elk om hun eigen reden — en kwamen véél te weten: «Elke keer vraag ik me af: hoeveel halfbroers of -zussen nog?»

Fien TONDELEIR

«Mijn échte opa bleek Amerikaanse soldaat»

REGINA VANANDROYE (57) UIT HEERS

«Op een dag zei iemand: 'Jouw grootvader is niet jouw echte grootvader.' Als jonge vrouw was ik in shock.» Vandaag heeft Regina een familie in Texas en Alaska, en weet ze wie haar opa was: Charles Rumfield, een doodgewaande soldaat.

«Dat ene zinnetje heeft me nooit losgelaten», vertelt Regina. «Een meneer zei het zo plots, langs zijn neus weg: 'Jij weet toch dat je grootvader niet jouw echte grootvader is?' Toen ik mijn vader ermee confronteerde, zei hij niets. En tot op vandaag wil hij niet over zijn vader praten. Hij is bang voor achterklap, wil niet dat mensen uit het dorp erover spreken. Voor mij is er niets abnormaals aan.»

«Mijn echte grootvader bleek een Amerikaanse soldaat die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Brustem gelegerd was», zegt Regina. «Op mijn achttiende ben ik mijn zoektocht begonnen, in het hoofdkwartier van Defensie in Evere. Of zij misschien wisten welke eenheid bij ons in de buurt gestationeerd was? Ik kreeg adressen uit Amerika en schreef binnen- en buitenlandse instanties aan om meer te weten te komen over de doortocht van Amerikaanse soldaten in onze regio. Ik was op zoek naar iemand die Charles heette. Mijn vader, Charly, is genoemd naar zijn vader. Ik schrapte alle andere namen, alle Canadezen en alle zwarte mannen.»

«Nadien ging ik op zoek naar soldaten die de leeftijd van mijn oma hadden. Maar de lijst 'potentiële opa's' bleef lang. Via moeders kant hoorde ik dat mijn grootmoeder op trouwen had gestaan, maar de aalmoezenier van het leger haar had verteld dat Charles, haar soldaat, gestorven was. In werkelijkheid was hij met zijn eenheid naar Duitsland vertrokken en wilden ze mijn oma die achterbleef geen valse hoop geven haar geliefde ooit nog terug te zien. Omdat er thuis nooit over gesproken werd, heb ik er mijn grootmoeder nooit naar durven te vragen. Daar heb ik nu spijt van.»

Op rels naar Texas

«Een collega raadde me MyHeritage aan, een soort Facebook voor DNA-profielen. Ik deed een test, kon na lang aandringen ook mijn vader overtuigen, en bleek 4,6% te matchen met een Amerikaanse man, Dusty Rumfield uit Joshua, Texas. Toen ik in zijn stamboom ging neuzen, zag ik zijn naam meteen opduiken: Charles Rumfield. Hij was Dusty's grootvader! Mijn vader heeft dus twee halfbroers: Bob Rumfield, vader van Dusty, en Scott Rumfield, die in Alaska woont. Ik probeerde Dusty te contacteren, maar hij antwoordde niet. Ik wist wel dat hij een bouwbedrijf had in Texas. Zou ik langsgaan?» «In 2020, net voor de pandemie losbarstte, ben ik samen met mijn zoon en schoondochter naar Amerika gereisd. Mijn vader was boos,

maar ik wilde niet opgeven: ik was al zover geraakt. Met knikkende knieën belden we aan. Ik vroeg Dusty waarom hij niet gereageerd had op mijn berichtjes. Hij zei dat hij in die periode gestalkt werd door een vrouw. (lacht) We zijn heel open en vriendelijk ontvangen. Úren hebben we met hem, zijn vader Bob en moeder Barbara gepraat over mijn vader en Charles. Niemand had weet van familie in België. 'Charles heeft het nooit verteld', zeiden ze. 'Elke keer ze over de oorlog begonnen, klapte hij dicht.'»

Ook allergisch

«We zijn in 2022 nog eens op bezoek gegaan. Ze lieten ons kennismaken met de rest van de familie. Stilaan kwam ik meer over mijn grootvader te weten. Zo bleek hij allergisch aan penicilline, net als ik en mijn broer. Mijn vader heeft dan weer last van nierstenen en last aan de knieën, wat ook Scott vaak heeft. En als je mijn vader en Charles naast elkaar zet op foto, zie je de gelijkenissen. Die blik, die herken ik. Ondanks het feit dat mijn vader het niet wil, ben ik heel blij dat ik weet wie mijn grootvader was. Ik ben de familie daar eeuwig dankbaar voor.»

Joyce woont al vijf jaar in Finland. «Hier vind ik rust.»
Foto RV

JOYCE LEMMENS (25) UIT MAASMECHELEN

«Ik vond al 8 halfbroers en -zussen»

Joyce was 17 toen ze te horen kreeg dat ze een donorkind is. «Ik vond intussen al acht halfbroers en -zussen. Aan hoeveel 'halfjes' kan ik me nog verwachten?»

«Ik woon al vijf jaar in Fins Lapland. Hier vind ik de rust. In België zou ik voortdurend mensen screenen, hun gezichten scannen op straat. Want iedereen zou een halfbroer of -zus kunnen zijn. Intussen staat de teller op acht. Mijn eerste halfzus ontdekte ik zeven jaar geleden. Na een paar maanden kwam er weer eentje bij. Plots was er ook een halfbroer. Dat vond ik erg speciaal, want misschien leek hij wel heel hard op onze biologische vader? Er was zelfs een week waarin ik er drie familieleden bij kreeg: een halfbroer en twee halfzussen. Soms panikeer ik, want aan hoeveel 'halfjes' kan ik me nog verwachten? Zijn het er twintig of honderd? Bij elk berichtje van de DNA-databank gaat mijn hart tekeer.»

«Ik ben een donorkind», legt Joyce uit. «Op sommige dagen raakt het me als ik dat woord hoor. Het snijdt heel diep. Toen ik 17 was, werd mij verteld dat ik verwekt ben

met anoniem donorsperma. Ik ben in Genk geboren met zaad uit Gent. Het nieuws dat mijn vader niet mijn vlees en bloed was, kwam onverwacht, en mijn ouders hebben er lang mee gewacht. Ik voelde me die dag een tweede keer geboren worden — er is een leven voor en een leven na. Het contact met mijn opvoedvader is intussen verbroken, al denk ik soms: hoe voelt hij er zich bij? Ik heb het hem niet kunnen vragen.»

Vergeten groep

«Mijn halfbroers, -zussen en ik: we hebben allemaal dezelfde donorkind, maar die vinden we voorlopig niet. Ik doe nochtans alle moeite, bel ziekenhuizen af, contacteer databanken, ga bij spermabanken om gegevens vragen. Namen hoeven ze me niet te geven — dat mag ook niet — maar ik wil wel graag een aanknopingspunt of ten minste een foto. Ik weet niet eens welke nationaliteit ik nog heb. Mijn mama steunt me in mijn zoektocht, maar kan me ook niet helpen. Het lijkt alsof niemand zich afvraagt hoe het met ons, donorkinderen, gaat. We zijn een vergeten groep.»

«Het frustrert me ook dat donoren niet de keuze krijgen om zich kenbaar te maken. Sommigen willen het niet — en dat begrijp ik — maar anderen misschien wel? Misschien niet meteen, maar wel na jaren? Ik heb het ziekenhuis al vaak de schuld gegeven, want zij hebben me verwekt. Ik heb dat ooit letterlijk in een mail gezegd: 'Jullie zijn 50 procent verantwoordelijk.' Maar mijn woorden leveren nooit iets op: ze moeten de wet naleven.»

«In contact komen met mijn halfbroers en -zussen is iets unieks. Ze zijn mijn enige houvast, de link naar mijn vader. Een paar halfzussen heb ik al ontmoet. De meesten hebben donkerbruine ogen, krullend haar, zijn avontuurlijk en zijn ook geïnteresseerd in reizen.»

«Vorig jaar liet ik een tatoeage zetten», zegt Joyce nog. «Een ontbrekend puzzelstukje en vogeltjes die wegvliegen omdat er mij iets is ontnomen. Ik vrees dat mijn puzzel nooit klaar zal zijn en mijn zoektocht nooit afgerond. Dat is frustrerend, vermoeiend, droevig, oneerlijk...»

EN HET RESULTAAT VERANDERDE HUN LEVEN

Regina met een foto van haar biologische grootvader, Charles. «Die blik, die herken ik ook in mijn vader.»
Foto PN

COMMERCIELE TEST IS NIET ZONDER GEVAREN

«Sommige databanken verkopen je gegevens»

Steeds meer mensen doen een DNA-test, maar dat is niet zonder gevaren, waarschuwt genetisch genealoog Maarten Larmuseau (KU Leuven). «Sommige databanken verkopen de gegevens van hun gebruikers.»

«Zoeken naar je identiteit is aantrekkelijk. Dat verklaart ook de wildgroei aan bedrijven die met je DNA aan de slag willen gaan. Zij beschikken over miljoenen profielen», aldus de professor. «Screen daarom altijd eerst het bedrijf en hun businessmodel. Een DNA-databank als '23andMe' verkoopt gegevens aan andere bedrijven zoals farmaceuten, 'MyHeritage' wil hun abonnementen voor stamboomonderzoek aanprijzen. Er zijn er zelfs die aan de hand van je DNA je muziekkeuze bepalen. Dat is vaak wetenschappelijke nonsens. DNA is 'big business': bedrijven worden niet rijk omdat een test amper 100 euro kost, wel omdat ze data verkopen aan een GlaxoSmithKline bijvoorbeeld, die er gepersonaliseerde medicijnen mee wil maken. Hoe meer mensen speeksel opsturen, hoe meer gegevens ze kunnen verkopen. Maar in je DNA zitten bijzonder veel persoonlijke data van jezelf en je familieleden. Ik heb daarom liever dat criminelen mijn pincode kennen dan dat ze in het bezit zijn van mijn DNA.»

Bereid je voor

«Wie een DNA-test doet, moet zich ook voorbereiden. Praat erover met je familie, want als jij een test doet, wordt ook hun DNA deels gebruikt. Ik vind dat ook tv-programma's als 'Ons DNA' meer moeten wijzen op onverwachte resultaten en waar je terecht kunt met vragen en problemen. Bedrijven bieden die begeleiding of hulp niet. Een 'gewone burger' heeft ook te weinig genetische geletterdheid om een test die peilt naar medische gegevens correct te interpreteren. Wat doe je met al die procenten en termen als 'verhoogd risico op'? Het is niet fijn om als huisarts de taak te krijgen de resultaten van een commerciële DNA-test uit te leggen.» (FT)

Geneticus en genealoog Maarten Larmuseau. PN

ODETTE DENDAS (68) UIT BRASSCHAAT

«'Risico op kanker', stond er. Twee jaar later kreeg ik diagnose»

De DNA-test van Odette was als een glazen bol: hij toonde een verhoogd risico op borstkanker, en die diagnose kreeg ze ook. «Toch leefde ik niet in angst.»

«Zeven jaar geleden kreeg ik van mijn kinderen een DNA-test als kerstcadeau», vertelt Odette. «Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in mijn afkomst, in geschiedenis, in aardrijkskunde. Mijn familienaam is geen Janssens of Maes. Ik wilde weten in welke richtingen mijn voorouders waren uitgezwemd. Na zes weken had ik de resultaten: het grootste deel van de familie woont in Amerika. Een

andere groep in ons land, Nederland en Frankrijk. 4% van mijn DNA zit in Finland, een deel in Oost-Europa — dat verklaart mijn Slavische neus — en er is zelfs één ministukje in China. Onze stamboom gaat terug tot 1100.»

«Voor 60 euro extra liet ik ook mijn medische gegevens opvragen», gaat Odette voort. «Die resultaten informeren je over je gezondheid en vertellen je of je een verhoogd risico loopt op bepaalde aandoeningen. Ik kreeg een lijst van vijftien ziektes die ik nooit zou krijgen, en een tiental die wel mogelijk waren. Op nummer twee stond de opmerkelijkste: ik bleek drager van het BRCA-gen dat borstkanker veroorzaakt. Ik tekende een verklaring op eer en ging er mee akkoord dat zo'n test geen medische diagnose is. Twee jaar later, in 2019, werd ik ziek en kreeg ik kanker: borstkanker. MyHeritage had gelijk gekregen.» «Ik had in de dagen na de test veel gegoogeld om alles wat ik gelezen had, te kunnen begrijpen, maar ik was nooit naar de huisarts geweest.

Ik had — eerlijk waar — ook niet meer aan die resultaten gedacht. Ik leefde niet in angst of met een klokje dat steeds sneller tikte. Hormonale borstkanker kan je ook niet plots weggommen door je levensstijl te veranderen. Het is 'gewoon' een afwijking van je DNA. Had de test toen aangetoond dat ik een verhoogd risico liep op hart- en vaatziekten, zou ik wel stappen ondernomen hebben, denk ik.»

Nog 20 jaar doorgaan

«Vandaag ben ik kankervrij, al weet ik niet of ik dat moet geloven. In mijn familie komt ook darmkanker veelvuldig voor, ook dat stond op mijn medisch paspoort. Mijn DNA-test zegt ook dat ik ook meer kans heb om diabetes type 2 te krijgen. Of ik daaraan denk wanneer ik zin heb in een koek? Helemaal niet. Ik word er 69 en kan nog 20 jaar doorgaan. Ik sta niet fatalistisch in het leven. Daarvoor heb ik al genoeg mensen rondom me verloren, zoals mijn man, mijn beste maatje. Ik ben blij dat ik hier wel nog rondloop.»

In 2019 kreeg Odette borstkanker, nu is ze kankervrij. Foto PN